

ників, який охоплює інтервальну вартісну оцінку трансакційних витрат із визначенням меж інтервалів на підставі виявлених факторів-сигналів, що свідчать про ймовірність виникнення трансакційних витрат підприємств. Цей підхід дає змогу оцінювати вартість банківських кредитів та облігаційних позик з урахуванням трансакційних витрат.

Література

1. Брюховецька Н.Ю. Методичний підхід до оцінки трансакційних витрат підприємств при залученні власного та позикового капіталу / Н.Ю. Брюховецька, О.А. Ігнатова, О.А. Богуща // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Сер.: Проблеми економіки та управління. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2010. – № 668. – С. 229-234.
2. Булеев И.П. Управление транзакционными издержками в переходной экономике / И.П. Булеев. – Донецк : ИЭП НАН Украины, 2002. – 154 с.
3. Вишневский В.П. Современные подходы в теории банковского финансового посредничества / В.П. Вишневский, А.В. Матюшин, И.В. Анненков // Наукові праці Донецького національного технічного університету. – Сер.: Економічна. – Донецьк : Изд-во ДонНТУ, 2008. – Вип. 34-2 (138). – С. 12-22.
4. Зінченко Я.В. Трансакційні витрати формування та розвитку фінансового ринку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.01 – економічна теорія / Я.В. Зінченко. – Харків, 2004. – 20 с.
5. Корнеев В.В. Фінансові посередники як ін-ти розвитку : монографія / В.В. Корнеев. – К. : Вид-во "Основа", 2007. – 192 с.
6. де Куссерг С. Новые подходы к теории финансового посредничества и банковская стратегия / С. де Куссерг, Л.Н. Красавина // Вестник Финансовой Академии. – 2001. – № 1. – С. 35-47.
7. Лосев С.В. Эмиссия корпоративных ценных бумаг и транзакционные издержки: вопросы теории и практики : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.10 – финансы, денежное обращение и кредит / С.В. Лосев. – М. : Изд-во "Метро-Пресс", 2001. – 181 с.
8. Чеметов А.В. Повышение стоимости предприятия на основе реструктуризации бизнеса : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.10 – финансы, денежное обращение и кредит / А.В. Чеметов. – Волгоград, 2004. – 178 с.
9. Шарп У. Инвестиции / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бэйли : пер. с англ. – М. : Изд-во ИНФРА-М, 2001. – XII. – 1028 с.
10. Bencivenga V.R. Equity Markets, Transactions Costs, and Capital Accumulation: An Illustration / V.R. Bencivenga, B.D. Smith, R.M. Starr // The world bank economic review. – 1996. – Vol. 10, No. 2. – P. 241-265.
11. Coase Ronald H. The firm, the market, and the law / Ronald H. Coase. – Chicago : University of Chicago Press, 1990. – 226 p.
12. Rabinovitch R. Impact of Capital Controls and Transaction Costs on the Return Distribution of Dually Traded Securities: Evidence from Chile and Argentina / R. Rabinovitch, A. Cristina Silva, R. Susmel // CEMA Working Papers: Serie Documentos de Trabajo. – Buenos Aires. – 2000. – Vol. 171. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.ucema.edu.ar/publicaciones/download/documentos/171.pdf>.

Богущая О.А. Активизация деятельности финансовых посредников в направлении обеспечения капитализации предприятий: институциональный подход

Предложено решение научной проблемы активизации деятельности финансовых посредников и обеспечения на этой основе капитализации предприятий реального сектора экономики. Определено влияние финансовых посредников на капитализацию предприятий в стабильных условиях и в период кризиса. Разработан научно-методический подход к оценке стоимости заемного капитала при участии финансовых посредников, включающий интервальную стоимостную оценку трансакционных издержек.

Ключевые слова: финансовые посредники, капитализация предприятий, асимметричность информации, трансакционные издержки, стоимость капитала.

Bogutskaya O.A. Boosting the activity of the financial intermediaries in direction of providing the enterprises capitalization: the institutional approach

The thesis offers a solution of the scientific problem of boosting the activity of the financial intermediaries and providing the capitalization of the real economy enterprises on this basis. The influence of the financial intermediaries on enterprises capitalization in stable and crisis conditions is specified. A methodical approach to assessment of the loan capital cost with the assistance of the financial intermediaries including an interval cost-based estimation of transaction costs was developed.

Keywords: financial intermediaries, enterprises capitalization, information asymmetry, transaction costs, capital cost.

УДК 366

**Проф. С.В. Васильчак, д-р екон. наук;
магістрант Н.В. Процикевич – Львівський ДУВС**

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Розкрито сутність фінансової безпеки як основної складової економічної безпеки. Розкрито сутність управління фінансовою безпекою підприємства. Встановлено, що для забезпечення стабільної, ефективної діяльності суб'єкта господарювання процес управління його фінансовою безпекою повинен мати безперервний характер та бути невід'ємною частиною системи фінансового менеджменту.

Ключові слова: економічна безпека, фінансова безпека, управління фінансовою безпекою підприємства.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання значно зростає роль ефективного управління економічною безпекою підприємства, зокрема її фінансовою складовою. Фінансова безпека стосується не лише держави загалом, а й усіх галузей національного господарства, приватних підприємств, усього суспільства. Незабезпечення фінансової безпеки може призвести до катастрофічних наслідків: занепаду галузей, банкрутства підприємств і, зрештою, підризу системи життєзабезпечення держави з подальшою втратою її суверенітету.

Стан дослідження. В Україні і за рубежом проблемою фінансової безпеки займалися О.І. Барановський, В.В. Бурцев, О.Д. Васирик, М.Ю. Дмитрієва, М.М. Єрмошенко, Я.А. Жаліло, Н.П. Капустін, О.Ф. Новикова, Є.А. Олейников, Г.А. Пастернак-Таранушенко та інші. Вирішенню окремих аспектів забезпечення фінансової безпеки на рівні господарюючих суб'єктів приділяли увагу такі вітчизняні та зарубіжні дослідники як О.В. Ареф'єва, І.О. Бланк, А.Е. Воронкова, С.М. Ілляшенко, Г.В. Задорожний, Г.В. Козаченко, Л.А. Костирко, В.П. Пономарьов, О.О. Терещенко, В.В. Шликов та ін.

Виклад основного матеріалу. В Україні вивчення проблеми управління фінансовою безпекою підприємства ведеться недостатньо та некомплексно, тому що основну увагу приділяють фінансовій безпеці на рівні держави та антикризовому управлінню на рівні підприємства. Останнє стає необхідним, коли підприємство вже опинилося у стані фінансової небезпеки. Головне ж полягає в тому, щоб не допустити цього. Тому мета дослідження – всебічне вивчення питань управління фінансовою безпекою підприємства.

Поняття "фінансова безпека підприємства" є синтезованим, яке інтегрує у собі важливі характеристики категорій "економічна безпека підпри-

емства" та "фінанси підприємства". Ці категорії досить глибоко розглядають в сучасній літературі, що дає змогу використовувати їх теоретичну основу і методологічний апарат для дослідження важливих змістовних характеристик поняття "фінансова безпека підприємства".

І.А. Бланк пропонує такі сформовані істотні характеристики поняття "фінансова безпека підприємства":

1. Фінансова безпека підприємства є основним елементом системи його економічної безпеки.
2. Фінансова безпека є системою кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, що в комплексі відображає рівень його фінансової захищеності.
3. Об'єктом забезпечення фінансової безпеки є сформована система пріоритетних збалансованих фінансових інтересів підприємства, що потребують захисту в процесі його фінансової діяльності.
4. Основою формування фінансової безпеки підприємства є ідентифікована система реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру його фінансовим інтересам.
5. Система фінансової безпеки конкретного підприємства передбачає диференційований підхід до кількісних і якісних параметрів захищеності фінансових інтересів, адекватний його фінансовій філософії.
6. Фінансова безпека підприємства є системою, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів.

Фінансова безпека підприємства – це кількісно та якісно детермінований рівень його фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному і перспективному періодах [1].

Управління фінансовою безпекою підприємства здійснюється за такими принципами: первинність господарського законодавства; застосування програмно-цільового управління; обов'язкове визначення сукупності власних фінансових інтересів підприємства у складі його місії; інтегрованість підсистеми управління фінансовою безпекою підприємства із загальною системою фінансового менеджменту; забезпечення збалансованості фінансових інтересів підприємства, окремих його підрозділів і персоналу; взаємна матеріальна відповідальність персоналу і керівництва за стан фінансової безпеки підприємства; необхідність постійного моніторингу реальних і потенційних загроз; відповідність заходів щодо забезпечення фінансової безпеки економічній стратегії розвитку підприємства, його місії; координація реалізації заходів щодо забезпечення фінансової безпеки на підприємстві; необхідність і своєчасність удосконалення в разі потреби системи фінансової безпеки підприємства; наявність зворотного зв'язку; необхідність організаційного і методичного оформлення підсистеми фінансової безпеки; мінімізація витрат на забезпечення фінансової безпеки підприємства.

До складу механізму управління фінансовою безпекою підприємства відносять такі елементи (складові): сукупність фінансових інтересів підприємства, функції, принципи і методи управління, організаційну структуру, управлінський персонал, техніку і технології управління, фінансові інструменти, критерії оцінювання рівня фінансової безпеки. У такому розумінні механізм фінансового убезпечення підприємства становить єдність процесу управління і системи управління, що відповідає існуванню діалектичної суперечності змісту (процес управління) і форми (структура управління).

Стратегічний аналіз використовують у процесі здійснення управління фінансовою безпекою підприємства з урахуванням пропозицій щодо його поліпшення. Запропоновано використовувати для здійснення стратегічного аналізу стану фінансової безпеки підприємства такі методи: SWOT-аналіз, PEST-аналіз, SNW-аналіз, аналіз розроблення сценаріїв подій.

Результатом стратегічного планування є стратегічний план (стратегія) фінансового убезпечення підприємства. Така стратегія повинна відповідати як фінансовій стратегії, так і загальній стратегії підприємства, бути гармонізованою до їхніх цілей та завдань. У складі стратегії задають частку корпоративної місії і цілі підприємства, які стосуються фінансової безпеки, результати аналізу внутрішнього і зовнішнього фінансового середовища, якісні і кількісні параметри використання фінансових ресурсів, котрі задовольняють вимоги забезпечення належного рівня фінансової безпеки, відповідальні за реалізацію намічених заходів (права і відповідальність), обсяг і джерела фінансових ресурсів (бюджет), потрібних для забезпечення ФБП [2].

Місце управління фінансовою безпекою в загальній ієрархічній системі управління безпекою підприємств таке: управління безпекою підприємства; управління економічною безпекою; управління фінансовою безпекою. Управління фінансовою безпекою підприємства передбачає наявність певного об'єкта управління. Під час побудови загальної системи управління його об'єктом є фінансова діяльність підприємства загалом. Сучасна практика фінансового менеджменту дає змогу виділити три основні групи таких суб'єктів: власник підприємства, фінансовий менеджер широкого профілю, функціональний фінансовий менеджер.

Процес управління фінансами підприємства – послідовна зміна функцій, за допомогою яких суб'єкт фінансового управління (апарат управління підприємства) впливає на об'єкт – фінансові потоки – з метою їх оптимізації та отримання кінцевого результату виробництва (чистого прибутку). Тому питання про функції фінансового менеджменту уявляються нам достатньо істотними в цьому контексті дослідження.

Функціонування системи фінансової безпеки підприємства передбачає постійну взаємодію функцій планування, аналізу, регулювання, контролю мотивацій в процесі прийняття оптимальних управлінських рішень керівництвом і структурними підрозділами. Фінансове планування ґрунтується на стратегічному плані розвитку підприємства щодо визначення конкуренції його розвитку, формування стратегічних цілей підприємства та тактичному плані (бізнес-плані) на майбутній період (зазвичай, рік) щодо визначення заходів і постановки конкретних завдань з досягнення стратегічних цілей, роз-

роблення тактики виконання поставлених завдань (стратегії розвитку бізнесу) тощо.

Фінансовий план містить: розроблення й узгодження фінансової моделі підприємства; формування прибуткового балансу ресурсів і вкладень, розрахунок прогнозованих фінансових результатів, складання плану руху капіталу, плану фінансових операцій, плану розроблення і впровадження фінансових продуктів та послуг; формування бюджету підприємства на рік у його дохідній і витратній частинах; встановлення лімітів видатків на утримання підприємства, визначення мінімальної рентабельності та дохідної частини бюджету, розрахунок податкових платежів; розрахунок прогнозованих показників і нормативів. Фінансовий аналіз та контроль виробничо-господарської діяльності підприємства – це діагноз його стану, який допомагає виявити і мобілізувати внутрішньогосподарські резерви, збільшити доходи та прибутки, зменшити витрати виробництва, підвищити рентабельність, поліпшити фінансово-господарську діяльність загалом.

Фінансовий облік дає певний агрегований опис стану підприємства, спрямований зовні підприємства, який належно мірою формалізований і слугує підставою для прийняття управлінських рішень щодо того, як потрібно змінити діяльність фірми загалом. Фінансовий облік призначений насамперед для зовнішніх учасників (акціонерів, кредиторів, постачальників) і узагальнює підсумки діяльності підприємства. На підставі даних, що надходять від системи фінансового обліку, здійснюють фінансову діагностику підприємства. Завдання фінансової діагностики – вчасно інформувати керівництво підприємства про негативні зміни, які відбулися на підприємстві останнім часом.

Сутність фінансового контролю зводиться до процесу вивчення, порівняння, виявлення, фіксації проблем змісту і відображення в обліку господарських операцій та вжиття заходів для їх вирішення, усунення порушень, запобігання в майбутньому. Треба зазначити, що фінансовий контроль необхідно розглядати як систему, якою є контролюючі суб'єкти, підконтрольні об'єкти та контрольні дії [3].

Висновки. Отже, для забезпечення стабільної, ефективної діяльності суб'єкта господарювання процес управління його фінансовою безпекою повинен мати безперервний характер та бути невід'ємною частиною системи фінансового менеджменту.

Література

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К. : Изд-во "Эльга"; "Ника-Центр", 2004. – 784 с.
2. Горячева К.С. Финансовая безопасность предприятия. Суть и место в системе экономической безопасности / К.С. Горячева // Экономист : науч. журнал. – 2003. – № 8. – С. 65-67.
3. Кім Ю.Г. Проблеми управління фінансовою безпекою підприємства / Ю.Г. Кім // Безпека у XXI столітті – Львів, 2010. – С. 73-80.

Васильчак С.В., Процикевич Н.В. Управление финансовой безопасностью предприятия

Раскрыта сущность финансовой безопасности как основной составляющей экономической безопасности. Раскрыта сущность управления финансовой безопас-

ностью предприятия. Установлено, что для обеспечения стабильной, эффективной деятельности субъекта ведения хозяйства процесс управления его финансовой безопасностью должен иметь непрерывный характер и быть неотъемлемой частью системы финансового менеджмента.

Ключевые слова: экономическая безопасность, финансовая безопасность, управление финансовой безопасностью предприятия.

Vasil'chak S.V., Procikevich N.V. Management of enterprise financial security

The article deals with the nature of financial security as a major component of economic security. The essence of financial security company. It is set that for providing of stable, effective activity of subject of menage process of management of him must have continuous character financial safety and be inalienable part of the system of financial management.

Keywords: economic security, financial security, management of enterprise financial security.

УДК 336.71

**Проф. С.В. Васильчак, д-р екон. наук;
магістрант С.Ф. Вінтоняк – Львівський ДУВС**

ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Визначено суть, види, принципи та основний зміст поняття "безпека банківської діяльності", узагальнено наявні матеріали з питань безпеки; визначено умови організації безпеки діяльності банків та загрози банкам, що існують на вітчизняному ринку банківських послуг; обґрунтовано системний характер заходів безпеки банківської діяльності; визначено основні проблеми забезпечення діяльності банків, умови та заходи їх подолання.

Ключові слова: безпека, фінансово-економічна безпека, банківська діяльність, загроза.

Актуальність дослідження. Практика і наукові дослідження показують, що для організації сучасної банківської діяльності необхідне ефективне відпрацювання і створення системи фінансово-економічної безпеки. Вона повинна враховувати загрози та негативи, що може спричинити будь-який суб'єкт або певна економічна дія. Крім того, аналіз міжнародного досвіду забезпечення економічної безпеки банківської діяльності дає змогу констатувати, що її організація та управління є найважливішими елементами у роботі служби безпеки банківської діяльності.

Метою дослідження є визначення поняття, сутності, принципів ефективної організації забезпечення безпеки діяльності банківських установ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення теоретичної спадщини банківської справи дало змогу зробити висновок про те, що більшість вчених у своїх дослідженнях або здійснювали аналітичний огляд негативів, що позначаються на економічній безпеці, або пропонували прогностичні підходи до зміни внутрішнього і зовнішнього середовища. Серед них О.І. Барановський, М.І. Зубок, О.І. Захаров, П.Я. Пригунов, Г.А. Андрюшук, В. Захарченко, В.А. Шурпаков, М.С. Букін та ін. Із зарубіжних вчених варто згадати В. Ойкена, І. Шумперта, Я. Корнаї.